

Міністерство освіти і науки України
Навчально-науковий інститут фінансів, економіки, управління та права
Національного університету
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» (Україна)
Національна школа публічного адміністрування (Канада)
Варненський вільний університет Чорноризця Храбра (Болгарія)
Гентський університет (Бельгія)
Балтійська міжнародна академія (Латвія)
Міжнародний науково-освітній та навчальний центр (Естонія)
Покров Чехінвест s.r.o. (Чеська Республіка)
Київський національний університет імені Тараса Шевченка (Україна)
Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського» (Україна)
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна (Україна)
Київський національний університет будівництва та архітектури (Україна)
Державний торговельно-економічний Університет (Україна)
Сумський державний університет (Україна)
Львівський державний університет фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)
Ужгородський національний університет (Україна)
Державна установа «Інститут економіки та прогнозування Національної
академії наук України» (Україна)
Державна установа «Інститут демографії та проблем якості життя
Національної академії наук України» (Україна)
Українська асоціація з розвитку менеджменту та бізнес-освіти (Україна)
Полтавське територіальне відділення Всеукраїнської професійної громадської
організації «Співка аудиторів України» (Україна)
Торгово-промислова палата України (Україна)

ЗБІРНИК

III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції «СТАЛИЙ РОЗВИТОК: ВИКЛИКИ ТА ЗАГРОЗИ В УМОВАХ СУЧАСНИХ РЕАЛІЙ»

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

05 червня 2025 року

ПОЛТАВА

**Ministry of Education and Science of Ukraine
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»
Educational and Research Institute of Finance, Economy, Management and Law
(Ukraine)
National School of Public Administration (Canada)
Varna Free University «Chernorizets Hrabar» (Bulgaria)
Ghent University (Belgium)
Baltic International Academy (Latvia)
The International Research Education & Training Center (Estonia)
Pokrov Czechinvest s.r.o. (Czech Republic)
Taras Shevchenko National University of Kyiv (Ukraine)
National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»
(Ukraine)
V. N. Karazin Kharkiv National University (Ukraine)
Kyiv National University of Construction and Architecture (Ukraine)
State University Of Trade And Economics
Sumy State University (Ukraine)
Lviv State University of Physical Culture named after Ivan Bobersky (Ukraine)
Uzhhorod National University (Ukraine)
Public Institution «Institute for Economics and Forecasting of the National Academy
of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Public Institution «Institute for Demography and Quality of Life of the National
Academy of Sciences of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Association for Management Development and Business Education
(Ukraine)
Poltava Territorial Branch of the All-Ukrainian Professional NGO «Union of Auditors
of Ukraine» (Ukraine)
Ukrainian Chamber of Commerce and Industry (Ukraine)**

COLLECTION

III International Scientific and Practical Internet Conference

«SUSTAINABLE DEVELOPMENT: CHALLENGES AND THREATS IN CONDITIONS OF MODERN REALITIES»

June 05, 2025

With the support of the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Poltava

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу
Національного університету імені Юрія Кондратюка заборонено

Редакційна колегія:

Онищенко С.В., д.е.н., професор;
Крекотень І.М., к.е.н., доцент;
Глебова А.О., к.е.н., доцент;
Глушко А.Д., к.е.н., доцент;
Гришко В.В., д.е.н., професор;
Карпенко Є.А., к.е.н., доцент;
Кульчій І.О., канд. держ. упр, доцент;
Птащенко Л.О., д.е.н., професор;
Свистун Л.А., к.е.н., доцент;
Чижевська М.Б., к.е.н., доцент;
Чичкало-Кондрацька І.Б., д.е.н., професор.

Сталий розвиток: виклики та загрози в умовах сучасних реалій : матеріали
С 76 III Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 05 червня 2025 р. – Полтава :
Національний університет імені Юрія Кондратюка, 2025. – 387 с.

У збірнику матеріалів Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції розглянуто теоретичні, методологічні й практичні аспекти, виклики та загрози розвитку суб’єктів господарювання та держави в умовах сучасних реалій.

Досліджено теоретичні та практичні аспекти співпраці влади, менеджменту підприємства та громадських інституцій у контексті цілей сталого розвитку. Визначено проблеми та перспективи стабілізації фінансової системи як умова євроінтеграції України. Висвітлено сучасний стан та перспективи розвитку міжнародної економічної діяльності України. Досліджено особливості бухгалтерського обліку, аудиту, контролю й оподаткування суб’єктів господарювання в умовах сучасних реалій, а також окреслено перспективи соціально-економічного розвитку країни в контексті євроінтеграції.

Збірник розраховано на фахівців із фінансів, економіки та менеджменту, працівників органів державної влади й місцевого самоврядування, науковців, викладачів, аспірантів і студентів.

УДК 330.34-021.87”363”:342.77
С 76

*Матеріали друкуються мовою оригіналів.
За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідають автори*

ISBN 978-966-616-186-7

© Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ІНКЛЮЗИВНЕ ЗРОСТАННЯ В УКРАЇНІ: АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПІДХОДІВ

У сучасних умовах трансформації соціально-економічної моделі розвитку України питання забезпечення інклюзивного зростання набуває особливої актуальності. У світовій та європейській економічній практиці інклюзивне зростання трактується як сталий розвиток, орієнтований на широке охоплення соціальних груп, зменшення нерівності, підвищення добробуту населення та створення рівних можливостей для участі в економічному житті [1]. Водночас для України, яка перебуває в умовах воєнного конфлікту, економічної нестабільності та інституційної вразливості, адаптація європейських підходів до інклюзивного зростання вимагає не лише політичної волі, але й глибокого реформування економічної політики, системи соціального захисту та механізмів перерозподілу ресурсів.

Європейський досвід демонструє ефективність стратегій, що поєднують економічне зростання з інструментами соціальної справедливості, цифрової інклюзії, сталого розвитку регіонів та підтримки вразливих верств населення. Актуальним для України є вивчення механізмів, які дозволяють зменшити соціально-економічну поляризацію, покращити доступ до освіти, охорони здоров'я, ринку праці та сприяти підвищенню людського капіталу [2]. У цьому контексті виникає необхідність формування національної моделі інклюзивного зростання, синхронізованої з європейськими принципами, але адаптованої до специфіки української економіки.

Інклюзивне зростання – це стратегічна мета, що поєднує економічну ефективність з соціальною справедливістю, забезпечуючи рівний доступ до можливостей, зменшення бідності та зміцнення людського капіталу. У контексті України, адаптація європейських підходів до інклюзивного зростання стає необхідною умовою модернізації економіки, гармонізації із стандартами ЄС та досягнення сталого розвитку.

Один із ключових показників, що ілюструє рівень інклюзивності економічного розвитку, – індекс Джині. Індекс Джині відбиває ступінь відхилення фактичного розподілу доходів за чисельно рівними групами населення від лінії їх рівномірного розподілу. Статистична міра рівності доходів коливається від 0 до 1, водночас значення 0 відображає цілковиту рівність доходів у всіх групах населення, 1 – цілковиту нерівність, коли весь дохід належить одній особі [3]. До повномасштабної війни в рейтингу за Індексом Джині Україна перебувала серед групи країн з найнижчим рівнем у порівнянні з країнами Європейського континенту. Зокрема, значення Індексу Джині у 2021 р. в Україні становило 0,244. Для прикладу, в Австрії у відповідний період Індекс Джині становив 0,274, у Бельгії – 0,262, в Естонії – 0,305, у Польщі – 0,281, у Франції – 0,292, у Чехії – 0,248 [4].

З початку повномасштабного вторгнення РФ спостерігається тенденція до посилення регіональної нерівності в доходах населення України, зокрема у регіонах, що зазнали найбільшого впливу воєнних дій. Це зумовило формування нових категорій соціально вразливого населення, які потребують особливої уваги в рамках політики інклюзивного зростання. За останніми даними, за 2023 рік, Україна демонструє порівняно нижчий рівень економічної нерівності (26%), ніж більшість країн ЄС (рис. 1) [5]. Середнє значення індексу Джині в країнах Європейського Союзу коливається на рівні близько 30 %, що свідчить про відносно помірну нерівність у розподілі доходів. За даними Eurostat, у 2021 році цей показник становив 29,6 %, а вже у 2022 році зріс до 30,2 % [6]. Водночас, незважаючи на нижчий рівень індексу Джині, рівень життя в Україні істотно поступається країнам з вищим рівнем економічної розвиненості, зокрема Німеччині, Ірландії, Франції та Іспанії, де спостерігається більша диференціація доходів.

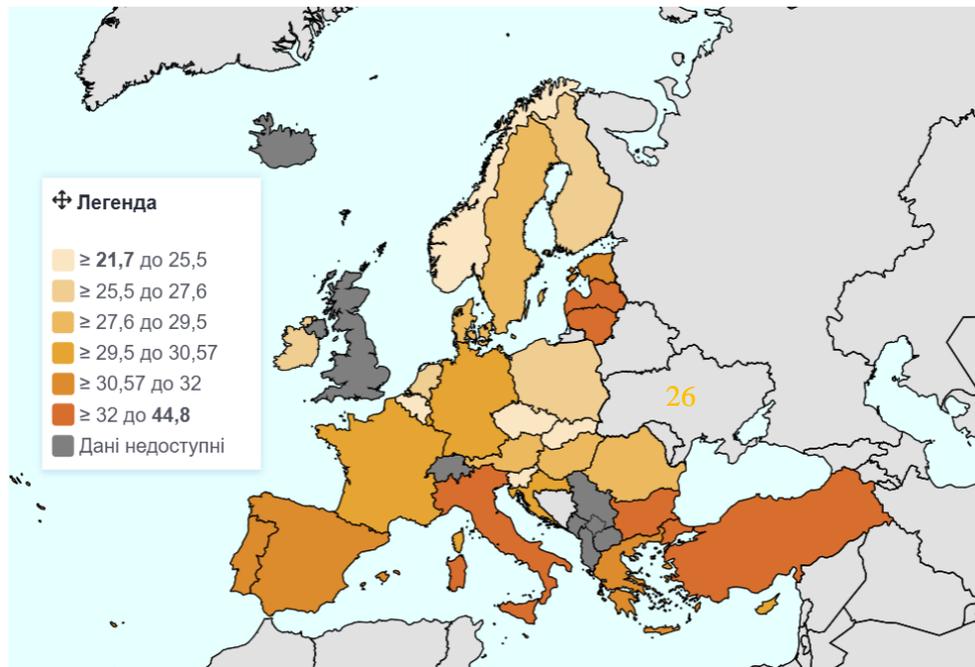

Рис. 1. Коефіцієнт Джині за 2024 рік
Джерело: [4]

На графіку показано індекс Джині України у порівнянні з кількома країнами ЄС. Такі країни, як Іспанія, Італія та Франція, мають вищі рівні нерівності. Однак слід зауважити, що офіційні статистичні оцінки ступеня нерівності в Україні можуть бути викривленими через високий рівень тінізації доходів, особливо у сегменті домогосподарств з вищим рівнем матеріального забезпечення [7, 8]. У контексті євроінтеграції адаптація європейських практик інклюзивного зростання має враховувати: зміцнення інститутів соціального захисту; розширення доступу до якісної освіти та медицини; підтримку малого та середнього бізнесу; розвиток регіональної економіки.

Інклюзивне зростання в Україні є не лише соціально-економічним пріоритетом, але й ключовою умовою досягнення гармонійної інтеграції з Європейським Союзом. Адаптація європейських підходів до інклюзії передбачає системну трансформацію моделі розвитку, орієнтованої не лише на зростання ВВП, а й на забезпечення рівних можливостей для всіх громадян незалежно від місця проживання, соціального статусу чи статі. Особливо актуальними залишаються заходи з розбудови ефективної системи соціального захисту, підтримки людського капіталу, регіонального вирівнювання та розвитку малого й середнього підприємництва.

Успішна реалізація інклюзивного зростання в умовах української специфіки вимагає глибоких інституційних реформ, посилення ролі державної політики у сфері соціальної справедливості, а також активного залучення громадянського суспільства до формування та моніторингу державних стратегій. Такий підхід дозволить не лише подолати поточні соціально-економічні виклики, але й сформувати сталі передумови для інтеграції в європейський економічний та соціальний простір.

Список використаних джерел

1. Onyshchenko, S., Skryl, V., Hlushko, A., Maslii, O.; Onyshchenko, V., Mammadova, G., Sivitska, S., Gasimov, A. (Eds.) (2023). Inclusive Development Index. Proceedings of the 4th International Conference on Building Innovations. Lecture Notes in Civil Engineering Vol. 299. Cham: Springer, 779–790. doi: https://doi.org/10.1007/978-3-031-17385-1_66
2. Онищенко, С. В., & Глушко, А. Д. (2024). Фінансова та цифрова інклюзія ветеранів в аспекті зміцнення соціально-економічної безпеки. *Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління*, (15). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-03-04>

3. НІСД. (2023). Поглиблення нерівності в доходах населення в умовах збройної агресії проти України. URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/pohlyblennya-nerivnosti-v-dokhodakh-naselennya-v-umovakh-zbroynoyi>
4. Income inequality. OECD. URL: <https://data.oecd.org/inequality/income-inequality.htm>
5. Ukraine Report 2023. European Commission. URL: https://neighbourhood-enlargement.ec.europa.eu/ukraine-report-2023_en
6. Gini coefficient of equivalised disposable income – EU-SILC survey. Eurostat. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_di12/default/table?lang=en
7. Качинський А. Б. Індикатори національної безпеки: визначення та застосування їх граничних значень : монографія. Київ : НІСД, 2013. 104 с. URL: https://niss.gov.ua/sites/default/files/2013-11/Kachunckuy_mon-e08dc.pdf
8. НІСД. (2024). Прояви економічної нерівності населення в Україні в контексті забезпечення стійкості. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/sotsialna-polityka/proyavy-ekonomichnoyi-nerivnosti-naselennya-v-ukrayini-v-konteksti>

УДК 622.3:330.342:338.2(477)(4)

Фірман М.А., аспірант
*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)*

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПІДХОДІВ ДО ОЦІНКИ ЗАГРОЗ У НАФТОГАЗОВОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В УМОВАХ ІНТЕГРАЦІЇ З ЄС

Нафтогазовий сектор є ключовим елементом енергетичної безпеки та економіки України, особливо в умовах війни та майбутнього відновлення. Його стабільне функціонування критично важливе для внутрішніх потреб і збереження енергетичної незалежності. Водночас курс на євроінтеграцію вимагає трансформації галузі відповідно до стандартів ЄС – через гармонізацію законодавства, впровадження сучасного ризик-менеджменту та адаптацію до екологічних ініціатив Європейського зеленого курсу.

Сектор стикається з новими викликами, серед яких – наслідки війни, зростання кіберзагроз, зміна геополітичного ландшафту та необхідність відповідати вимогам сталого розвитку. У цих умовах трансформація нафтогазової галузі стає не лише питанням економічної доцільності, а й елементом національної безпеки та міжнародної інтеграції.

Нафтогазовий сектор України стикається з дедалі складнішими загрозами, що потребує оновлення підходів до їх оцінки. Загрози класифікуються як фізичні, кібернетичні, економічні, політичні, екологічні та регуляторні. Для їх аналізу традиційно застосовуються методи, як-от SWOT-аналіз, «дерева відмов» (FTA), «дерева подій» (ETA), матриці ризиків (Risk Matrix), контрольні списки та аудити. Проте ці підходи часто не враховують складність сучасних загроз і потребують модернізації.

Однак ці підходи мають низку суттєвих обмежень. Насамперед, вони недостатньо адаптивні до швидких змін у зовнішньому середовищі, що особливо критично в умовах війни та гібридних загроз. Традиційні методи часто не враховують комплексний характер сучасних ризиків, які можуть поєднувати фізичні, кібернетичні та інформаційні компоненти [1]. Крім того, вони здебільшого орієнтовані на аналіз минулого досвіду, що обмежує їхню ефективність у прогнозуванні нових типів загроз. Відсутність інтеграції з цифровими інструментами та сучасними системами моніторингу також знижує їхню актуальність у сучасних умовах.

Також, у процесі євроінтеграції Україна активно адаптує національне законодавство та практики управління ризиками до вимог Європейського Союзу. Зокрема, впровадження таких директив, як NIS2 (щодо кібербезпеки) [2] та RES Directive (стосовно відновлюваних